МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 22 (2647)
Ера
15
март
1962 шу
Мах 2 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ ЧIОАГГIА ТЕШАШ Я КОЛХОЗХОША, СОВХОЗИЙ БОЛХЛОША, СПЕЦИАЛИСТАША, IИЛМАХОША, ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОША, КОММУНИСТАШЕИ КОМСОМОЛЬЦАШЕИ, БЕРРИГАЧА СОВЕТСКИ НАХА ШОАЙ НИЗИ ХЬИНАРИ КХО ЦА ДЕШ ЮРТА БОАХАМА ДЕРРИГА ДОАКЪОШ ЧIОАГГIА ДЕГIАДОАЛАДАРА, ХАЛКЪА ТIЕХКХОАЧАМ БАЛЛА ПРОДУКТАШ ЯХАРА ДЕ МЕЛ ДОАГIАР ДЕРГХИЛАРАХ.
ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГА, НОВКЪОСТИЙ!
КОММУНИЗМА КОТАЛОНГА, ДОЛЛЕ!

(КПСС ЦК Кхайкарал тIара).

Коммунизм хьалъяра хIанзара этапи юрта боахама деш дола кулгал тоадара партена хьалхашка латта декхараши

Новкъоста Н. С. Хрущева яьча докладах КПСС ЦК Пленумо 1962-ча шера 9-ча марта тIаийца соцам

Новкъоста Н. С. Хрущева яьча «Коммунизм хьалъяра хIанзара этапи юрта боахама деш дола кулгал тоадара партена хьалхашка латта декхараши» яхача докладага ла а дийгIа, из йийца а йийца, КПСС Центральни Комитета Пленумо ерригa а йизза а могаю доклада тIа хьахьекха юрта боахамерча гIулакхий хьала анализи мехка чухь юртбоахама продукташ шортта хилийтара хьакъехьара парте XXII-съезда решенеш а КПСС керда Программа а практически кхоачашъяра хаьдда йола мероприятеши.

Ший овлан тIара хьашташ кхайкадеш уж хиларах тарра, чIоагIа раьза хиннеи даггара къоабалъеши тIаийцар советски халкъо КПСС XXII съезда исторически решенеш, Коммунистически парте Программа. Коммунизм хьалъяра перспективашта дика къоастам баь, хIанзарча хана овлан тIарча дешашта жоп луш, империализманеи колониализманеи духьал лоаттабеча къовсама, халкъаш кортамукъа, маьрша, иразе дахара никъ хьахьокхаш дола творчески марксизма-ленинизма гIордаьнна дола документ а лоархIаш тIаийцар КПСС керда Программа вошал долча коммунистически партеша, дерригача дунен тIарча болхлойи къамий-кортамукъалени боламо.

Берригней а цхьатарра бокъонаш йолаши нийсхони строй хиларах тарра, общества производительни низаш цIаккха а ца хиннача тайпара чIоагIа лакхденна хургдола, къахьегамхой хьал-торо эггара лакхагIча боарамга кхоачилга Iалашдергдола адамаш дегIадахкара фаза хиларах тарра, коммунизма массе оагIув цо белгалйоаккхаш хиларах латт КПСС Программа низ. Маркса — Энгельса — Ленина хьехамца хьалхле а лувцаш, парте ший Программана юкъейихьай, керттелура экономически декхар а, «ХIаранегара — цунга дулура хьежжа, хIаранена — цунна эшачунга хьежжа» яха коммунизма сийлахь-йоккха принцип чакхъяккхара нийса никъ а из халарах тарра, Iилманца йоашхаш кийчъяь йола коммунизма материально-технически база хьалъяра план. Вай парте из ленински никъ хьаллоац дерригача советски халкъо, дерригача дунен тIарча коммунистически боламо а прогрессивни адамаша а.

Берригача советски наьха эггара лоархIамегIареи гаргагIареи гIулакх а хинна дIаэттад коммунизм хьалъелга. Советски нах а доазол дехьара вай дуккха доттагIий а гIадбугаш да экономика, Iилма, культура дIахо а дегIайоалаяра даькъе укх тIеххьарча шерашка доккхий толамаш дахар, мехка экономически низ шерагара шерага чIоагIлуш хилар, къахьегамхой хьал-торо тоалуш хилар.

Экономика хоадам беш дола дакъа — промышленность дегIайоалаяра даькъе толамца кхоачашъю ворхI шера плана заданеш. Контрольни цифраш тIа 27 процент дегIайоалае лерхIаш хинна промышленноста валови продукци 33 процент дегIаенай семилетках дIадахача кхаь шера, хIаьта ерригa а хьаяь продукци планах лаьрхIа хиннaчул 19 миллиард сома маьха дукхагIа я. 1959 — 1961-ча шерашка юкъера лаьрхIача хIара шерра тIаеттаенна промышленни продукци 10,1 процент я, семилетка контрольни цифраш тIа лаьрхIа хиннар 8,3 процент мара йоацача метте. Ондда тIеххкоачашъю болат, прокат, чон, мехкдаьтта санна дола промышленни продукце лоархIамера тайпаш хьадара заданеш. Кхы тIа а халкъа эша дукха товараш кхаьчад советски нахага.

Семилетка хьалхарча кхаь шера итогаша дика тешадеш хьахьокх, 1959 — 1965-ча шерашка а кхы дIахорча ханна а промышленностана хьалхашка оттадаь декхараш болхлой классо, инженераша, техникаша, Iилмахоша, дерригача советски халкъо сийленца кхоачашдергхилар.

КПСС ЦК Пленумо белгалдоаккх мехка юрта боахам кхы дIахо а дегIабоалабар — коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдара, халкъа хьал-торо хаддан за тоаяра эггара боккхагIча лоархIамера гIулакх хилар. КПСС Программа тIа аьннад: «Низ болча промышленностаца цхьана, тоалуш боагIа, массе оагIорахьара дегIабена, лакха продуктивность йола юрта боахам хьабелга — коммунизм хьалъяра хиланза дарг-доаца хьал да». Цудухьа да юрта боахам лакхбелга, юртбоахама продукташ шортта хулга Iалашделга коммунизм хьалъяра ударни фронт хилар, из ерригача парте, дерригача халкъа гIулакх хилар.

Дерригача советски халкъо хьинаре дакъа а лоацаш укх тIеххьарча шерашка, бокъонца революционни да ала а йиш йолаш дола Iалаьмате доккхий хIамаш даьд Коммунистически парте колхознии совхознии производство лакхъяра даькъе. Геттара кIезигача хана карадерзадаьд 42 миллион гектар целиннии аханза даьдаи лаьтташ, керда хьаяьй бIаьш йоккхий совхозаш; чIоагIъяьй колхозийи совхозийи материально-технически база; хийца эргаяьхай машинно-тракторни станцеш; керда порядок юкъейоалаяьй планаш увттаяра; кулгалдеча кадрашцеи специалисташцеи чIоагIъяьй колхозаши совхозаши; ондда тIатехад юртбоахама продуктаех тела заготовительни маьхаш, лохдаьд юрташта долча производствана эшача товарий маьхаш.

Цу дерригача гIулакхаша гIо дир социалистически юрта боахама производительни низаш дегIадоаладара, колхозхой, совхозий болхлой, специалисташ общественни боахам дегIабарца, юртбоахама продукташ алсамъяхарца материальни хьаштдолаш хулга лакхдара.

1953-ча шерагара 1961-ча шерага кхаччалца берригача юрта боахама валови продукци 1,6-зза дукхагIа хиннай. Юртбоахама керттера продукташ йоахилга цу шерашка дегIаденад: ялат — 5 миллиарди 36 миллиони пунтагара 8 миллиарди 380 миллиони пунтага кхоачаш, цIена дулх — 5 миллиони 800 эзари тоннагара 8 миллиони 800 эзари тоннага кхоачаш, шура — 36 миллиони 500 эзари тоннагара 62 миллиони 500 эзари тоннага кхоачаш, фуаш — 16 миллиардагара 29 миллиардага кхоачаш. Иштта дегIаденад шекара свеклаш, боамби, даьтта доаха культураш, коартолаш, баьца дaараш, сомаш, чай. кхыйола юртбоахама продукташ йоахилга а. 1953-ча шера шекара свеклах 3 миллиони 434 эзари тонн шекар даьккха хиннадале 1961-ча шера 6 миллионни 85 эзари тонн даьккхад.

Юрта боахама продукци йоаккхилга цу тайпара дегIадаро пачхаьалкхенга торо хилийтар лоархIамегIа йола кхачан продукташ дикка дукхагIа эца а нахага йохка а. Пачхаьалкхен торговлега гIолла дулхи дулха продукташи йохкилга лакхделар 1953-ча шера 1 миллиони 757 эзари тоннагара 1961-ча шера 4 миллиони 33 эзари тоннага кхоачаш, шуреи шурий продукташи — 1 миллиони 980 эзари тоннагара 9 миллиони 393 эзари тоннага, хьайбай даьтта — 330 эзар тоннагара 632 эзар тоннага, шекар — 2 миллиони 410 эзари тоннагара 4 миллиони 550 эзари тоннага кхоачаш.

Цу тайппара, партеи халкъои юрта боахам айбеш баьча балхах доккха беркат даьлар.

Цхьабакъда, ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ йоахилга дикка лакхденнадале а парте чIоаггIа критика ю юрта боахаме латтача гIулакхашта, кхоачамбоацараш гучадоах.

Ялат, дулх, шура, лаьттанцара а хьайбашкара а йоала кхыйола продукташ яхара боарам хIанз а вIалла кхоачамбоацаш лерхI КПСС Центральни Комитето. Из боарам, социалистически боахама система Iаламате йоккхийча торонашка, тIехь-тIехьагIа дукхагIа эшача юртбоахама продукташка, КПСС XXII-ча съездо халкъа материальни хьал-торо айяра оттадаьча доккхийча декхарашка хьежжа бац.

Кхачан продукташи халкъа эша кхыдола товараши мехка эшилга сихха дегIадоагIа, хIаьта дIахо кхы а сихагIа дегIадоагIаргда из. Беб баха нах, лакхлу алапе боарам, дегIаух къахьегамхой реальни доходаш. 1953-ча шерал тIехьагIа 29 миллион саг тIакхийтар мехка бахача наха, цу даькъе городашка бахарашта — 28 миллион саг. Налогаш йоахилгеи заемаш язъелгеи дIадаккхар а тIехь лаьрхIача 1961-ча шерара наьха ахчан доходаш 1953-ча шераца нийсйича 42 миллиард сом е 87 процент лакхъеннай. Цудухьа наьха торо я кхачан продукташ, барзкъаш, кога гIирс, наха эша кхыдола товараш тIехь-тIехьагIа дукхагIа ийде.

Цу тайпара потреблени дегIаухаш хилча юртбоахама продукташ хьаяра темпаш сихха лакхъе езар, хадданза дегIаухача эшарашца нах Iалашбелга кхоачашдергдолаш, продукташ эшачул дукхагIа йоахаргйолаш. ХIаьта а семилетка хьалхарча кхаь шера юртбоахама продукташ хьаелга лаьрхIача боарамал дикка тIехьадисадар.

Контрольни цифрашка диллача 1961-ча шера 5 миллиарди 300 миллиони пунт ялат чу да дезаш яр Российски Федераци, хIаьта бокъонца чуденар 4 миллиарди 600 миллиони пунт я, дулх — цу тайпара 6 миллиони 200 эзари тонна меттел 4 миллиони 500 эзари тонн, шура — 43 миллиони 400 эзари тонна меттел 34 миллиони 500 эзари тонн.

КПСС ЦК январски (1961-ча шера) Пленуме цIенхаштта критика яьчул тIехьагIа Украина партийни организаци, колхозаш, совхозаш ялат даккхара гIулакх тоа а даь семилетка задане боарам тIа яьлар, хIаьта а дулхи шуреи яккхара республика дикка тIехьайисар. Украински ССР дIадахача шера 3 миллион тонн дулх даккха дезаш яр, бокъонца даьккхар 2 миллиони 100 эзари тонн я, шура — 19 миллион тонн яккха езача яьккхар 14 миллиони 400 эзари тонн я. Иштта кхоачашъяьяц лоархIамера техническ культура — шекара свекла яккхара семилетка задани а.

ЧIоагIа во кхоачашъю семилетка заданеш Казахски ССР-е. 1961-ча шера республике 1 миллиарди 300 миллиони пунт ялат даккха лаьрхIадар, бокъонца даьккхар 900 миллион пунт, хIаьта кийчдаьр 458 миллион пунт е плана 57 процент я. Казахстана колхозаши совхозаши тIехьаюс хьайбай продукташ яхара, семилетка плана заданеш кхоачашъяьяц, цу заданеша юкъара хьайбаш дегIадоаладара йолча республика дуккхача йоккхийча тороний бизза лоархIам баь боаццашехьа а.

Дулхи шуреи яккхара дикка тIехьайисай Белорусски ССР. 1961-ча шера 613 эзар тонн дулх даккха лийрхIадар, даьккхар 402 эзар тонн да. Дуккха кхоачашъянза йисай шура яккхара а гета даккхара а задани.

Литовски, Латвийски, Эстонски ССР-ашка дулхи шуреи яккхара семилетка заданей боарамга кхоаччаш яле а, юкъара хьайбаш дегIадоаладара йолча ерригача торонех бизза пайда эцара гаьна я.

Юрта боахам дегIабоалабара цIенхаштта тIехьайисай Молдавски ССР-а колхозаши совхозаши. Семилетка хьалхарча кхаь шера дулх даккхара задани республика 63 процент мара кхоачашъяьяц, шура яккхара — 81 процент, кIезига йоах комсаш, сомаш, баьца дaараш.

Юрта боахам дегIабоалабара йолча шоай торонех пайда во эц дулхи шуреи геттара кIезига доаккхаш йолча Узбекски ССР, Таджикски ССР, Киргизски ССР, Туркменски ССР, Грузински ССР, Азербайджански ССР, Армянски ССР колхозашеи совхозашеи. Боамби баккхара йола семилетка заданеш кхоачашъяц боамби бувш йолча цхьанна а республико, къаьстта тIехьаюс Азербайджански ССР-и Туркменски ССР-и.

Советски наха дика кхетаду, укх тIеххьарча шерашка юрта боахам дегIабоалабара партийни организацешеи ерригача республикерча къахьегамхошеи боккха болх баьлга. Республикашка юрта боахам дегIабоалабара юкъерча кхоачамбоацараршта чIоаггIа критика а еш, ЦК Пленумо къаьстта чIоагIа белгалдоаккх, юрта боахамерча гIулакхашта хьалхара, ялат, боамби, шура, кхыйола продукташ алсамъяхара хьалхара партийнии советскии организацей, хIара коммуниста бехктокхам лакхбанза барг ца хилар. Юрта боахама продукташ яхара йола семилетка заданеш 1959 — 1961 шерашка во кхоачашъяра бахьан да эггара хьалха юрта боахама доал дара юкъе доккхий кхоачамбоацараш хилар.

Цу кхоачамбоацарий маIан малагIа да? Эггара хьалха из да дуккхача партийни болхлоша юрта боахамера организационни болх лаьрххIа тоабанза баргбоацилга кхетадаь ца хилар, лаьттах пайда дикагIа эцара де дезар ханнахьа ца дар.

Партийнии советскии органаша, цхьан оагIорахьара, юрта боахам дегIабоалабара темпаш лакхъелга чIоагIдора, эшарга хьежжа, ялат, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ дукхагIа яхара планаш увттайора, хIаьта вокх оагIорахьара, уж йоккхий заданеш кхоачашъе лерхIар дика дегIаена юртбоахама производство йолаш болча цхьанна мехко ца лелаеча лаьтта леладара экстенсивни травопольни системага гIолла. Хьайбаш сихха дебадареи дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ дукхагIа яхареи планаш шоаш увттаешшехьа а, колхозашеи совхозашеи юкъегIорташ моттигера партийнии советскии органаш а йоацаш, керттера доакъарий культураш лоархIаш дIаювра дуккхача шерашка тIаювлеи цхьан шера тIайоалеи баьцаш, кен санна йола кIезига пайда лу культураш, цIенача парашта лаьрхIа дукха лаьтташ къестадора.

Юрта боахама продукташ дукхагIа яхара декхар эсалча лаьтта леладара травопольни системага гIолла кхоачашде гIертаро эшшаш дола результат дала йиш а яц лург а дац. Хьалха латтача боахамий опыто хьахьокх хьажкIаш, шекара свекла, горох, доакъарий бобаш дукхагIа дIа а ювш бокъонца травопольни системагара интенсивнегIа йолча лаьтта леладара системага довларо мара ерригa юртбоахама продукташ дукхагIа йоахилга сихха Iалашде торо хулийташ ца хилар

КПСС ЦК Пленумо харцахьа лоархI, укх тIеххьарча шерашка юрта боахама материально-технически Iалашо яра гIулакха еш йола терко лаьгIъялийта хилар. Мехка машиностроени чIоаггIа дегIаена йоллашехьа а, трактораш, юртбоахама машинаш, запасной оатхалаш арахецаргйола производственни мощносташ кIезига еб, цу гIулакха эша керда предприятеш хьалъяц. Укх тIеххьарча шерашка дукхагIа эшаш йоллашехьа а, кIезигагIа хьаеш а юрта боахама кIезигагIа дIателаш а я хьажкIаш чуэцеи силос хьокхеи комбайнаш, сеялкаш, культиватораш, кхыйола машинаш. КIезига тел трактораш, кIа оарда, свеклаи коартолаши чуэца комбайнаш, прицепаш тIехьа йола автомашинаши кхыйола транспортни средстваши, хьайбаш леладеча фермашта механизаци яра йола машинаши оборудовании, минеральни удобренеш, гербицидаш, гIишлой материалаш. Минеральни удобренеш хьаяра керда мощносташ хьалъе аьнна оттаяь хинна план семилетка хьалхарча кхаь шера 44 процент мара кхоачашъяьяц.

ХIаьта а СССР Госпланера, СССР Госэкономсоветера, химе гIулакхашта йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитетера цхьабола хьалхле лелаеча гIулакхаш тIара болхлойи дуккха совнархозаши йоакхо йоацаш а бехктокхам ца хеташ а хилар юрта боахама материально-технически база дегIайоалаяра эггара саготагIа дола дешаш кхоачашдеча хана. Из лоархIамера гIулакх селла харцахьа леладелга овлангара денз мегаргдоацаш а колхозаши совхозаши материально-технически дукхагIа кийчъелга юрта боахама даькъе парте эггара саготагIа долча декхарех цаI хилар а лоархI КПСС ЦК Пленумо.

КПСС ЦК Пленумо раьза хинна белгалду, парте XXII-гIа съезд йисте ма яьллинге а КПСС ЦК Президиумо юрта боахама даькъе съезда решенеши КПСС Программеи практически кхоачашъяра боккха болх болабаь хилар.

Юрта боахам дIахо дегIабоалабара боккха лоархIам болаш я юрта боахама хьакъехьа КПСС Центральни Комитето чакхъяьха зональни совещанеш. Совещанеш йолча хана опыт шерра дIа-юха ийцай, юрта боахама доал дара юкъера доккхий кхоачамбоацараш гучадаьхад, юрта боахама продукташ дукхагIа йоахаргйола хаьдда наькъаш белгалдаьд. Совещанеша хьахьекхад ялат, боамби, шекара свекла, дулх, шура, тха, кхыйола продукташ сихха дукхагIа яхара эша торонаш мехка ерригача районийи зонайи колхозашкеи совхозашкеи мелла йоккхий я.

Коммунизм хьалъяра хIанзарча этапе колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка принципиально керда декхар оттаду парте — халкъа эшарга хьежжа паччахьалкхено деча заказех юрта боахама продукташ яха. Цу гIулакха мел эша торонаш хIанз вIаштIехьйоахаш я. Травополье — лаьтта леладара экстенсивни система. ЛаьрххIа къовсам лоаттабе беза дIаювш йолча баьцаштеи кхы тайпа кIезига хьувкъам луш йолча культураштеи меттел, хьийгача къих, оахама гектара лоархIаш дукхагIа продукташ яха йиш хулийташ йола дикагIа хьувкъа культураш дIа а ювш, боахам лелабара интенсивни форма юкъеяхьара тIехьа. ДукхагIа дIае езараш я хьажкIаш, горох, доакъарий бобаш, доакъарийна шекара свекла санна йола маьхера культураш. Механизаци дукхагIа е еза юртбоахама балхашта. Уж керда доккхий декхараш кхоачашде ховш йола башха-дика кадраш я вай юрта боахама.

Цхьабакъда, торонаш яр аьнна бала пайда бац, нагахьа санна юртбоахама производствана деш дола доал бокъонца вIаштIехьдаьккха ца хуле.

КПСС ЦК Пленумо лоархI, хIанз йолаш йола юрта боахама доал дара структура дегIадаьхкача эшарашка хьежжа ца хилар, юрта боахамах йоахкача резерваех бизза пайда эца торонаш цо ца луш хилар, овлангара денз эргаяккха езаш из хилар. Мадарра аьлча, вай йолаш яц юрта боахама бокъонца доал дергдола, производстваи заготовкайи гIулакхаш вIаштIехьдоахаш йола колхозаштеи совхозаштеи эшарашка кIоаргга хьожаш йола, лаьттах, техниках, производства кхыча средствaех гIойленагIа долча тайпара пайда эцилга вIаштIехьдоаккхаш йола орган. Юрта боахама деш дола доал овлангара денз хувца, из производствана гаргаоза, лер тIа даккха а оперативни хилийта а деза.

Центральни Комитетои правительстваи укх тIеххьарча хана дикка болх баьб юртбоахама органаш эргайоахаш. Юртбоахама Iилмеи юртбоахама образовании дегIайоалаяра, Iилманнеи хьалха латтача практиканеи карагIдаьннараш шерра производствана юкъекхувлара уйла тIаерзаергйолаш эргаяьккхар юрта боахама Министерство. Юрта боахама Министерства системера хьакъоастаяьй «Союзсельхозтехника». Эргаяьккхай заготовительни аппарат.

Цхьабакъда, юртбоахама органаш эргаяхар производства сферага, колхозаштеи совхозаштеи кулгалдара дешашка кхачанзар. Керттера дар-м из мадий. Юрта боахама доал дара даькъе шоаш беча практически балха тIехь хIара колхозагеи совхозагеи кхоачаш, хIара боахамерча торонех бизза пайда эцара оарцагIйоалаш хила еза партийни организацеш.

Дуккхача партийнии советскии органаша кхетадаьдац машинно-тракторни станцеш эргаяхари колхозашка техника йохкари бахьан долаш юртбоахама производстве хьахинна керда хьалаш. Из революционни гIулакх чакхдаьккхар юрта боахама производительни низаш дукхагIа дегIадахкийтар, лаьттеи техникеи цхьан бе — колхозий бе — вIашагIтохар, производство вIаштIехьъяккхара колхозий инициативана шерра мукъа балар а лаьттахи техникахи пайда дикагIа эцаргболаш цар бехктокхам лакхбар а духьа.

Машинно-тракторни станцеш эргаяхаро лох ца барал совгIа, кхы тIа а лакхбир колхозий производство вIаштIехьъяккхара бола партийнии советскии органий бехктокхам. Нагахьа санна колхозий производство вIаштIехьйоахарий функцеш цхьадолча даькъа цхьан юкъагIа МТС-аша кхоачашъеш хиннаяле а, хIанзарча, колхозаши совхозаши дикка дегIаяьхкача хьалашка, колхозашка производство вIаштIехьъяккхара доал дергдолеи тIахьожам лоаттабергболеи керда, дикагIа йола формаш эш. ХIаьта а, партийнии советскии органашкахьара колхозий производствана доал дара формаш хувца ца луш, МТС-аш эргаяхалехьа шоаш хиннача тайпара йисай дукхагIча даькъе.

Юрта боахама деш дола доал цIенхаштта хувцанза дарг ца хилар хьалхадоах ялати хьайбай продукташи яхара даькъе совхозий лоархIам укх тIеххьарча хана дикка лакхбенна хиларо а. Кхо эзар совгIа йоккха совхоз йиллай мехка, къаьстта а целина караерзаярца дувзаденна.

Колхозийи совхозийи производственни гIулаккашта доал дара дешаш хIанз хьалхарча плане оттадешда. КПСС ЦК Пленумо лоархI, планироване гIулакхаш леладергдола, юртбоахама продукташ яхареи кийчъяреи гIулакхашта тIахьожам лоаттабергбола, хIара колхозеи совхозеи производство вIаштIехьъяккхара бокъонца новкъостал дергдола, мохк юрта боахама продукташца Iалашбара хьалхара жоп лургдола органаш юрта боахама доал дара вIашагIйохка езаш хилар. ЦIендаь дIадаккха деза климатически хьалаши лаьтташи цхьатарра доллашехьа а, дIабахийтача къахьегама цхьан единицах хьахур тайп-тайпара дола колхозаши совхозаши нийслулга. Иштта моттиг нийсъялара бахьан да эггара хьалха доаггIаш дола доал ца хилар, хьалха латтача боахамел тIехьаюсаш йолча колхозашкеи совхозашкеи хьинаре, лаьрххIа беш болх ца хилар.

КПСС ЦК Пленумо **соцам бу:**

1. Коммунизм хьалъяра керттерачарех а тIехьатетта йиш йоацаш долча декхарех а лоархIалда, тIехь-тIехьагIа дегIаухаш латта мехка хьашташ эггара лоацагIа йолча хана юртбоахама продукташца дизза Iалашдергдолаш, къахьегамхой вахара хьал дIахо кхы а лакхдергдолаш юрта боахам цIенхаштта дегIабоалабелга.

Мехка ерригa партийни организацеш декхарийла йойла XXII съезда решенеши КПСС керда Программеи кхоачашъеш юрта боахама даькъе шоаш беча балха ЦК Президиумо кийчъяь а «Коммунизм хьалъяра хIанзара этапи юрта боахама деш дола кулгал тоадара партена хьалхашка латта декхараши» яхача новкъоста Н. С. Хрущева яьча доклада тIа белгалъяьха а йолча хаьддача мероприятешца хьалхле лелае.

2. КПСС ЦК Президиумаи СССР Министрий Советаи тIадуллалда мехка юрта боахама деш дола доал эргадоаккхилга кхоачашдар, областашка, краяшка, республикашка территориальни производственни колхозно-совхозни е совхозно-колхозни (дукхагIа йолча боахамий формага хьежжа — колхозаш е совхозаш) юрта боахама производствана кулгал дергдола управленеши юрта боахама йола комитеташи вIашагIйохкилга дага а кхоабаш. Республикашка, краяшка, областашка юрта боахама йолча комитеташта керте латтаргва компарте ЦК-а, парте крайкомеи обкомеи хьалхара секретарь. Юрта боахама йола Союзни комитет центре вIашагIйоллилга нийса лоархIалда.

Производственни управленеш вIашагIйохка еза демократически ларда тIа, хIана аьлча уж колхозашкеи совхозашкеи гIулакхашка хьожаш хургья. Нийса лоархIалда, районашта юкъерча территориальни производственни колхозно-совхозни управленешка союзни, республикай компартей ЦК-ай е парте крайкомийи обкомийи парторгаш хилар.

Союзни республикай компартей ЦК-ашеи республикай Министрий Советашеи вIаштIехьъяккха еза производственни колхозно-совхозни управленехи юрта боахама йолча комитетехи йола Положени.

3. КПСС ЦК Пленумо харц ю травопольни система Iилманга диллача из кIал лард йоацаш а, хIаьта социалистически юрта боахама пайдане йоацаш а хиларах. Травополегара цIенхаштта лаьтта леладара интенсивни системашка довла деза, шерра дIае еза боккха хьувкъам луш йола, лаьттах бизза пайда эца, шортта доакъар Iалашде, эшшача боарамах ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ Iалашъе торо хулийташ йола пропашнии бобовии культураш — хьажкIаш, шекара свекла, морковь, горох, доакъарий бобаш. Пайдане йоацача травопольни схемана духьала оттае еза, хьегаш дола къаи продукце единицага дIадодари махулла кIезиг а деш, лаьттан хIара гектара тIара мамогга дукхагIа юрта боахама продукташ яхара лаьрхIа йола оахача лаьттай низ бола структура.

Союзни республикай компартей ЦК-аштеи Министрий Советаштеи, парте обкомаштеи крайкомаштеи, облисполкомаштеи крайисполкомаштеи тIадуллалда, укх 1962 шера а тIехь дикка дукхагIа чIоагIагIа хьувкъаш йола культураш дIаювлга, ялат, доакъар, технически культураш — шекара свекла, боамби, гета, кIомал, даьтта доаккха а иштта кхыйола а юртбоахама культураш дикка дукхагIа чуяхьилга Iалашдергдолаш оахача лаьттай структура колхозашкеи совхозашкеи хувцилга кхоачашде.

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

Коммунизм хьалъяра хIанзара этапи юрта боахама деш дола кулгал тоадара партена хьалхашка латта декхараши

Новкъоста Н. С. Хрущева яьча докладах КПСС ЦК Пленумо 1962-ча шера 9-ча марта тIаийца соцам

(Йистедоалар).

Ялат дукхагIа даккхара беррига низ тIабахийта беза хьувкъам лакхбараи, лоархIамегIа йола культураш — кIа, хьажкIаш, горох, соя, кхыйола зернобобови, иштта Iов·йоаккха культураш — дIаювш дола лаьтташ шердараи.

Хьайбай боахам дегIабоалабара, мохк дулхаца, шурийца, кхыйолча продукташца Iалашбара декхар кхоачашдара, керттера низ тIабахийта беза доакъар дукхагIа Iалашдара. ХIара колхозе, совхозе нах Iомабе беза хьажкIаш йоахкаш дола гIадамаш, доакъарийна лаьрхIа шекара свекла, горох, доакъарий бобаш дика хьувкъае. Уж культураш чIоагIа хьувкъаяра лоаттабеш бола къовсам — из дулх, шура дукхагIа даккхара лоаттабу къовсам ба.

Центральни Комитета Пленумо тIахьех колхозий, совхозий кулгалхой, юрта боахама специалисташ. бригадираш, фермай заведующеш боахам хьисапацеи кхом беши лелабара. Доакъара дика хиларга хьежжа харжа еза культураш, ха деза оахама гектараи цу тIа хьийгача къинеи лаьрхIа цу е вокх культура масса доакъарий единица лу. Иштта мара йиш яц боахама кхетамца кулгалде, цахаддаш продукци дукхагIа йоаккхилга Iалашде, колхози совхози дегIаяра перспективаш гуш хила.

Дулх доаккхилга совдаккхара лоаттабеча къовсаме укх тайпара керда доккхий декхараш кхоачашде деза:

Хьалхара этап — 75 центнер дулх даккха деза хIара 100 гектар оахама лаьрхIа, хIаьта 16 центнер — 100 гектар кхыдолча лаьттанна лаьрхIа. Иштта я укх гарггарча шерашка хIара боахама программа-минимум. Кхоачашйича цу программо торо хулийтаргья вай мехка сага сих лаьрхIа дулх даккхара Америка ВIашагIкхийттача Штаташта тIехьакхе.

ШоллагIа этап — 100 центнер дулх даккха деза хIара 100 гектар оахама лаьрхIа. Цу боарамга хIанзле кхаьчад хьалха латташ дола боахамаш. Цар опыт дIа а йовзийташ царна тIехьакхее еза кхыйола колхозаши совхозаши.

КхоалагIа этап — 150 центнер дулх даккха деза 100 гектар оахама лаьрхIа. Цу боарамга боахамаш дIакхаьчача, уж дикагIа толамаш даьха дола, мел эшар хургдолча коммунистически общество хьалъяра лоаттабеча къовсаме хьалха латтараш хиларах тарра, доаггIача бесса белгалдаха деза. Цу тайпара дола хьалха латта боахамаш, новаторий цIераш дерригача халкъа сийлен «ЦIеча книжка» тIа йоахаргья.

Иштта, зональни белгалонашка хьежжа, оттабе беза хьалхарча, шоллагIча а кхоалагIча а этапашка шура яккхара боарам а.

КПСС ЦК Пленумо декхар оттаду партийнии комсомольскии организацешта, колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка укх боарамех хьувкъамаш даха:

кIа а кхыйола ялатий культураш а 20—25 центнер гектара тIара;

фуалъяьха хьажкIаш 50 центнер гектара тIара;

горох 20—30 центнер гектара тIара;

ялата лаьрхIа доакъарий бобаш 20--30 центнер гектара тIара;

силоса лаьрхIа хьажкIаш 300—500 центнер гектара тIара;

силоса лаьрхIа доакъарий бобаш 200—300 центнер гектара тIара;

шекара свекла 200—250 центнер гектара тIара;

боамби хIара колхозе, совхозе гектара тIара 25 центнерал кIезигагIа боацаш;

гидуаргаш 20 центнер гектара тIара;

коартолаш 120—200 центнер гектара тIара;

баьца даараш 250—300 центнер гектара тIара;

4. КПСС ЦК Пленумо белгалдоаккх колхозаши совхозаши материально-технически Iалашъяра хьакъехьара «Союзсельхозтехника» органий болх, хIаьта иштта юрта боахама Iилма-тохкама учрежденештеи, Iилманна карагIдаьннари хьалха латтарий опыти производствана юкъеяхьараи, юрта боахама специалистий кадраш кийчъяраи юрта боахама Министерства деш дола кулгал тоаде дезилга.

Юрта боахама Министерстваи, юртбоахама Iилмай Ерригсоюзни академеи, Iилма-тохкама институташеи, опытни станцешеи терко тIаерзае еза селекционни болх тоабара, юртбоахама культурай дикагIча чIоагIа хьувкъаш долча фуца колхозаши совхозаши Iалашъяра; племенной гIулакх дегIадоаладараи, хьайбайи оалхазарийи эггара дикагIча фуца колхозаши совхозаши Iалашъяраи; хьайбашта хулача лазарашцеи, царна айп деча хIамащеи, хIаьта иштта растенешта хулача лазараштеи царна айп деча хIамашцеи къовсам лоаттабара молхаш лахара; «Союзсельхозтехникаца» цхьана юртбоахама механизации химизации яра, минеральнии органически удобренеех нийса пайда эцара, хиш дехка лаьтташ дукхагIа хилийтара дешаши иштта юрта боахама даькъера кхыйола Iилман проблемаши вIаштIехьъяхара. Юрта боахама Министерствас вежарий социалистически мехкашка Iилманнеи юрта боахам лелабара практикаи карагIдаьннар кIоаргагIа Iомадө, цар опытах шерагIа пайда эца беза. КПСС ЦК Пленумо партийни организацей теркам тIабохийт Iилма-тохкама учрежденешта кулгалделга тоаданза дардгдоацаш хилара, ужаш хадданза юрта боахама специалистех болча кердача творчески болхлошца Iалашъяра, къаьстта талант йола кагирхой а болаш.

5. КПСС ЦК Пленумо лерхI, хIанз укх сахьате, хьалха латтача боахамаша, колхозийи совхозийи новатораша юрта боахама производства лакхара боарам Iалашбара, къахьегама овсарле лакхъяра никъ биллача хана, партийни организацей организаторски балха керттерадар, къахьегама дикагIа долча хьокхамашцеи образецашцеи нах Iомабар, Iилманна карагIдаьннари хьалха латтарий опыти производствана юкъеяхьар долга. Хьалха латтача боахамаша балха юкъекхухьари цар производства лакхара боарам Iалашбеш дари ерригача колхозашкеи совхозашкеи дIакхоачаш хила деза. Хьалха латта опыт Iомаелгеи балха юкъехьолгеи хила деза ший лоIамера гIулакх санна ца лоархIаш моллагIча кулгалхочуни специалистеи, хIара коммунистеи комсомольцаи декхар лоархIаш. Парте тIахьех беррига колхозхой, совхозий болхлой шоай гIулакх Iомадара, къахьегама хьалха латта методаш караерзаяра.

Къаьстта чIоагIа терко е опыт йолча организаторийи специалистийи кадращца колхозаши, совхозаши, бригадаши чIоагIъяра. Партийнии комсомольскии организацеша хIанз укх сахьате халкъа боахама кхыча доакъошка болх беш бола агрономаш, зоотехникаш, инженераш-механизатораш, хIаьта иштта учрежденешка канцелярски болх беш бараш а юрта боахама юкъе чуозара болх боаржабе беза. Юртбоахама производство вIаштIехьъяккхара бола агронома, зоотехника, ветеринарни лора, инженера-механизатора лоархIам лакхбе беза, колхозашкеи совхозашкеи юрта боахама специалисташта хиланза дардгдоаца материально-бытовой хьалаш хургдолаш йоакхо е еза.

6. КПСС ЦК Пленумо цIаьхка а белгалдоаккх, юрта боахама продукташ дукхагIа яхара колхозхой, совхозий болхлой, специалистий материальни безам тIабахийтара принцип леррагIа кхоачашъяр къаьстта лоархIам болаш хилар. Чакхдаккха деза ерригача колхозашка къахьегамах луш долчун чотах хIара бетта авансаш телара оттаяь порядок маярра лелаелга, производство дегIаярга а къахьегама овсарле лакхъяларга а хьежжа колхозхошта, совхозий болхлошта, специалисташта къахьегамах луш дар хадданза лакхлургдолаш. ШерагIа юкъедахьа деза колхозашка къахьегамах лучоа тIатохаш дари совхозашка къахьегамах аккордно-премиальни луш дари.

Харцахьа лархIа еза колхозашта шоай чотах школаш, больницаш, школаш-интернаташ хьалъелга тIагIертадеш йола лакхерча организацей практика, уж экономически хIанз а чIоагIъенна йоацаше а.

7. КПСС ЦК Президиумаи СССР Министрий Советаи тIадуллалда юрта боахам материально-технически Iалашбара даькъера шерра программа оттаелга а из тIаэцилга а, трактораш, юртбоахама машинаш, хьайбай боахамерча балхашта механизаци яра оборудовани, погрузо-разгрузочнии транспортнии средстваш, лаьтташка органически удобренеш ехкара эша машинаши оборудованеши, запасни оатхалаш, минеральни удобренеш, гербицидаш, дIайийна хIамаш лораяра кхыйола химически средстваш, гIишлон материалаш дукхагIа арахецилгеи дIателалгеи, хIаьта иштта юртбоахама техника, запасной оатхалий маьхаши совнархозийи «Сельхозтехникаи» предприятешка деча ремонтни балхех телари нийсделга дага а доагIаш.

Йолаш йолча трактораши юртбоахама машинаши хьаеча предприятей производственни мощносташ шеръярга, керда заводаш сихха хьалъярга, промышленноста кхыча доакъошкарча цхьайолча заводашка юртбоахама техника хьаяйтарга хьажанза дардгдац. Трактораши юртбоахама машинаши хьаелга а минеральни удобренеш, ядохимикаташ, дIайийна хIамаш лораяра кхыйола средстваш хьаеш йола химически промышленность а дегIайоалаяра кхы тIа а капитальни вложенеш лаха еза.

Автоматизацеи машиностроенеи комитет, «Союзсельхозтехника», совнархозаш, Iилма-тохкама институташ, трактораши юртбоахама машинаши еча заводий конструкторски бюрош декхарийла йойла юрта боахаме тIагIертта технически прогресс чакхъяха, керда, овсарегIа болх беш йола техника шерра юкъехкувла. Сихха а лелаш болх бергболаш йола, дукхагIа низ бола трактораш, къахьегама овсарле ондда лакхъе торо а хулийташ, шерра кес лоацаш йола машинаш хьаярга сихагIа довлга, цхьан машина массехк болх бе йиш хургйолаш машинашта мамогга универсализаци яра тIакхувш хулга — иштта да тIалатта декхар.

КПСС ЦК Пленумо къаьстта теркам тIабохийт партийнии советскии органий, колхозийи совхозийи кулгалхой йолаш йолча техниках пайда эцара гIулакх тоаде дезаш хилара. Ла йиш йолаш дац ремонт во ярахи, лерттIа гIулакх ца дарахи; механизатораш балха говзал кIезига йолаш хиларахи колхозашкеи совхозашкеи дуккха машинаш болх ца беш сецаь латтилга. Тоаде деза механизаторий кадраш кийчъелга, тракторашка, комбайнашка, ерригача кхыча машинашка болх байтараи царна ремонт яраи чIоаггIа порядок оттае еза, техника лора ца еш, машинаши оборудовании болх ца беш сецийташ бола болхлой ловргбоацаш дола хьал оттаде деза.

8. Союзни республикай компартей ЦК-аштеи Министрий Советаштеи тIадуллалда юртбоахама продукташ дIаэцараи царна переработка яраи йола материально-технически база (ялатий складаш, элеватораш, хьайбаши оалхазараши дIайидеш а царна переработка еш а йола дулхкомбинаташ, холодильникаш, шура дIайийю пункташ, шурий заводаш) хьалъяр а, хIаьта иштта хьайбашта а дIадув фуи доакъарийна лаьрхIа ялати чутассара а эша производственни гIишлош колхозашкеи совхозашкеи хьалъяр а Iалашделга.

9. Юрта боахама даькъе хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара лоархIаме да ха дIа ца тулийтилга, бахача наха дукхагIа дулх, шура, даьтта, кхыйола продукташ хилийтар духьа юртбоахама продукташ йоахилга укх шерре а дикка алсамдаккхара мел эшар делга.

КПСС ЦК Пленумо декхарийла ю партийнии советскии органаш, профсоюзни, комсомольски организацеш, колхозийи совхозийи беррига кулгалхой бIаьсти культураш дIаера еча кийчонна, дIайийнача хIамашта деча гIулакха, уж чуэцара шоай низ тIаберзабе, хьинар айденнача наха керте отта, юртбоахама продукташ йоахилга алсамдаккхара дерригача халкъа яхь йоаржае.

* * *

Юрта боахам кхы дIахо а лакхбелга — из да коммунизм хьалъяра керттерчарех а тIехьадаккха йиш йоацаш долчарех а, цунца цхьана хала а дола цхьа декхар. Юрта боахам дегIабара боарамга хьежжа хул дукххача даькъе халкъа хьал-торо тоалулга, мел эшар шортта долаш хургйолча коммунистически обществага бодача новкъа мохк дIахьалхашкахьа балга. Цудухьа юрта боахам кхы дIахо а лакхбелга, кхачан продукташ йоахилга алсамдоаккхилга ерригача парте гIулакх, дерригача халкъа гIулакх а хинна дIаотта деза.

КПСС ЦК Пленум чIоаггIа тийша я юрта боахама деш дола кулгал тоадара даькъе де лаьрхIараш чакхдоахилга болхлой классо, колхозашкарча ахархоша — дерригача советски халкъо даггара хьаллоацаргхиларах, юртбоахама производстверча хьала партийни организацеш бехктокхаме хулга цу гIулакхаша лакхдергхиларах, юртбоахама продукташ шортта хилийтара даькъе КПСС XXII съездо хьалхашка оттадаь декхараш укх гарггарча хана толамца кхоачашде цох торо хургхиларах.

Из декхар кхоачашдарца экономика дегIайоалаяра даькъе керттера цхьа котало йоаккхаргья вай, воай парте Программа кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къовсаме исторически толам боаккхаргба. Коммунизм котъяккхара тIехьа лоаттабеча къовсама халкъий дегаш ураувттадеш болча марксистско-ленински хьехама керда толам хургба цох.

Ерригача парте, дерригача халкъа гIулакх—юрта боахам чIоаггIа дегIабоалабар!

Колхозхошка, совхозий болхлошка, юрта боахама специалисташка, Iилмахошка, промышленноста болхлошка, коммунисташка, комсомольцашка, Советски Союза берригача къахьегамхошка КПСС Центральни Комитета даь

кхайкарал

Деза новкъостий!

Коммунистически общества сий дола гIишлонхой!

«Коммунизм хьалъяра хIанзара этапи юрта боахама деш дола кулгал тоадара партена хьалхашка латта декхараши» яхача КПСС ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Н. С. Хрущева докладага ладийгIа а, йийца а, массава раьза волаш къоабалъяь а йола Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум, хIанзза ший болх баьяьннай. Юрта боахама деррига доакъош дегIадоаладара хьакъехьара парте XXII-ча съезда исторически решенеши КПСС керда Программеи кхоачашъяра де деза, тIехьадаха йиш йоаца, лоархIамера гIулакхаш белгалдеш бола Соцам тIаийцар КПСС ЦК Пленумо.

Юрта боахам масса оагIорахьара дегIабоалабара, коммунизма материально-технически база хьалъяра Программа толамца кхоачашъяра, халкъа хьал-торо лакхъяра, хIара советски саг паргIата ваккхара тIаерзаяьй КПСС ЦК Пленума решени.

Советски халкъ дага да 1962-гIа шу — парте XXII-гIа съезд хинначул тIехьагIа хьалхара шу — йоккхийча къахьегама коталонашца белгалдаккха, семилетка диълагIча шера заданеш толамца кхоачашъе. Укх шера хьалхарча бетташкехьа а заданел совгIа дукха промышленни продукташ, халкъа эша хIамаш хьаяьй. Юрта къахьегамхой гIерт доккхийча толамашца Даьхе гIадийга.

Юрта боахам дегIабоалабар, наха эша ялат, дулх, шура, боамби, шекара свекла, баьца дааращ, кхыйола продукташ дукхагIа яхара йоакхояр Советски Союза Коммунистически парте масса а хана чIоаггIа терко еш да. Парти дIахо йодача хана а тIагIертта хьожаш хургья юрта боахама керттерча дешашка.

Вай промышленносто болх дика бу. Советски наха хов, юрта боахам дегIабоалабара хьакъехьа а тIеххьарча массехк шера вай цIенхашттара толамаш даьхалга. Мехка дикка дукхагIа хьаяьй кхачан продукташ. Юрта боахама толамаш дувцилга йоацаш да. ХIаьта а парте духхьала дIайоах халкъага — юрта боахам дегIаахара темпаш хIанз а промышленность дегIаахара темпашта тIехьа а юс, дегIадаьхкача бахача наха эшараштa кхоачамбеш а яц. Цун балха юкъера толамаши кхоачамбоацараши хIара советски сага денна холуш дола экономика дакъа да юрта боахам. Нагахьа санна тикаьшка дуккха продукташ яле, нагахьа санна халкъа кхоачамбалла уж яле, из юртбоахама болх дика лелилга да.

Низ бола, первоклассни промышленность ца хилча хьалъе йиш яц коммунизм. ЧIоаггIа дегIабена юрта боахам ца хилча хила йиш яц коммунизм. КПСС Программа тIа белгалдоах: «Низ болча промышленностаца цхьана тоалуш боагIа массайолча оагIорахьара дегIабена, лакхера продуктивность йола юрта-боахам хьалбар — коммунизм хьалъяра хиланза дардгдоаца хьал».

Н. С. Хрущева доклада тIа, КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш тIа белгалдаьккхад, укх шера а гарггарча шерашка а юрта боахама продукташ йоахилга сихха лакхдара, царца нах бизза Iалашбара мел эша кхоачамаш советски халкъага хилар.

Вай мехко хIанзара промышленность хьалъе аьнна оттадаьча хана вай низ кхоачаргбац из кхоачашде, йоахар социализма бIехача моастагIаша. Цхьабакъда, советски наха низ бола социалистически промышленность хьал а яь бегдаьккхар моастагIий шайхал. ХIанз коммунизма моастагIаша йоах: Советски Союзо первоклассни промышленноста-м хьалъяьй, хIаьта а хала хургда цунна юрта боахама юкъера кхоачамбоацараш дIа а даьха, юрта боахама продукташ шортта хилийтар санна дола доккха декхар гарггарча шерашка кхоачашде.

Цхьабакъда, советски халкъа низаши торонаши чот яь варгвоацаш дукха да. Iалаьмате йоккхий торонаш я социалистически юрта боахама. ВIалла дукха ха а ялалехьа эхь хургда моастагIашта, хIаьта советски халкъ цIаьхка а деларгда царех.

Деза новкъостий! КПСС XXII-ча съездо тIаийца СССР-е коммунизм хьалъяра йола сийлахь-йоккха Программа практически кхоачашъе йолаю хьалхара бIаьсти йоагIа хьа тIа. Вай мехка коммунизм хьалъеча укх лоархIамерча а бехктокхамерча а хана КПСС ЦК кхайк шуга, деза новкъостий колхозхой, совхозий болхлой, специалисташ, Iилмахой, промышленноста болхлой, коммунисташ, комсомольцаш, хIаьта **укх шерре а укх гарггарча шерашка а хIара республике, крае, областе, хIара районе, колхозе, совхозе юртбоахама продукце массадола тайпаш доахилга сихха а низ болаш а дегIадоаладелга Iалашдар духьа дукхагIа низаш тIадахийтара шо тIа а хьех.**

КПСС XXII-ча съездо, парте Программа хьалхашка оттадаь а КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша цIаьхка а белгалдаьха а дола декхараш кхоачашде торонаш йий юрта боахама къахьегамхой? Я.

Вай юрта боахаме къахьегаш да талант йолча организаторийи специалистийи, производстве хьалха латтарий — новаторий доккха эскар. Юрта боахама къахьегамхошка долаш да хIанзарча Iилманнеи техниканеи карагIдаьнна доккхий хIамаш. ХIанз юрта боахама дукхагIа новкъостал де йиш йолаш я паччахьалкхе.

ХIанз дувцар юрташкарча къахьегамхошта паччахьалкхено тахан лучох а кхоана кхы а дукхагIа лургдолчох а кхетамца пайда эцилга да. ХIанз дувцар гIулакх вIаштIехьдаккха хар, юрта боахама кулгалде хар, советски наха, эггара хьалха юртбоахама производстве дакъа лоацараша, шоай хьинар ца кходеш къахьегар да. Новкъоста Н. С. Хрущева доклада тIа аьннадар, во да, нагахьа санна техника ца тоъар бахьан долаш хьажкIаш дагарца теда езаш хуле, цхьабакъда, кхы а вогIа да, нагахьа санна йолаш йола техника хам ца бари доал во дари бахьан долаш сеца а мукх юаш а лоаттаеш, уж дагарца теде. **Техниках пайда эцарга, Iилманна карагIдаьннараши хьалха латта опыти производствана юкъеяхьарга хьежжа хургда, юххера а, юртбоахама производство дегIайоагIилга.**

КПСС Центральни Комитета Пленуме принципиальни критика йир колхозийи совхозийи производственни балха юкъерча, Iилман учрежденей, партийни, советски, юртбоахама, заготовительни органий балха юкъерча кхоачамбоацарашта. Къаьстта чIоагIа эттар юрта боахама деш дола доал тоадарах, лаьттах нийса пайда эцарах дола дош. Лаьтта — дерригача халкъа рузкъа, хIаьта цунга хьадолалуш мелдар цунгара хьаэца вай декхарийла а да.

Вай юрта боахам дегIабоалабара, продукци дукхагIа яккхара чIоагIа новкъарле яьй лаьтта леладара травопольни системо. Травопольни система юкъейоалаяр бахьан долаш итташ миллионаш гектар дола лаьтташ, мадарра аьлча, даьсса дадаш, кIезига продукци луш хиннад. Цунга наха дала йиш яр лаьттангара хьаэцацар вай.

Травопольни системана духьалъяккха еза дIадувча лаьттай керда структура, хьувкъам дукхагIа луш йола культураш шерра юкъейоалаяр духьа, продукце цхьа единица яккхарга дIабода къахьегами махи кIезигагIа а болаш хIара гектара тIара мамогга дукхагIа продукци яккхар духьа лоаттабу хьинарера къовсам.

КПСС ЦК Пленумо белгалдаьккхад, юрта боахам дегIабоалабара юкъера кхоачамбоацараш, цу даькъе травопольни система йоаржаяр а, лерттIа, дика уйла яь юртбоахама производствана доал дара система вайцига ца хиларах хинна хилар. ХIанз парте оттаяь колхозийи совхозийи производственни балха лостам тела а из вIаштIехьбаккха а йиш хулийтаргйола тайпа кулгалдара формаши методаши. КПСС ЦК мартовски Пленумо лаьрххIача тайпара юрта боахама деш дола доал хувцаро вайна лургья, промышленноста деш хинна доал хувцаро халкъа боахам дегIабоалабара еннача тайпара йоккхий результаташ.

Юрта боахама деш дола доал хувцилга юртбоахама производствана деш дола кулгал бокъонца тоаде лаьрхIа да. Къахаташ язделга, заседанешта сихбенна хьувзилга, дергда яхилга, ловцаш доахилга а доацаш, бокъонца, кхетамца кулгалделга, хIара денна гIулакха йоакхо елга — иштта да керда вIашагIйохкача юртбоахама органашкара парте хьадехар.

МалагIа декхараш да хIаьта парте хIанз керттера а лоархIаш юрта боахама даькъе хьаоттадераш? Фуд цунна укх шера а укх гарггарча шерашка а юрта боахама къахьегамхошка дулургда, аьнна хетар?

ХьалхагIа а санна вайна эггара лоархIамегIара декхар да ерригача юртбоахама производства лардий лард хиларах тарра, мамогга ялат дукхагIа даккхар.

КПСС Центральни Комитето тIахьех партийнии комсомольскии организацеш, колхозийи совхозийи кулгалхой, агрономаш, механизатораш, беррига колхозхойи совхозий болхлойи кIин, хьажкIий, гороха, берца, гречиха, кхыча ялатий а зернобобови а культурай хьувкъам лакхбар духьа шерра болам боаржабара. ХIара колхозеи совхозеи еррал хьувкъам боаккхаргболаш декхар оттаданза дардгдац: кIаи кхыйола ялатий культураши — хIара гектара тIара 20—25 центнер, хьажкIаш — 50 центнер гектара тIара, горохи доакъарий бобаши — 20—30 центнер гектара тIара.

Iалаьмате боккхача лоархIамера декхараш да **хьайбай боахам дегIабоалабара** колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка латтараш. 1962 шерре а укх гарггарча шерашка а колхозашеи совхозашеи дулхи шуреи дукхагIа доахаргдолча тайпара вIаштIехьдаккха деза гIулакх, шерагара шерага уж продукташ бахача нахага дукхагIа кхоачаргйолаш. Хьайбай боахам сихха дегIабоалабара хиланза дардгдоацар фуд? ЧIоаггIа дагакхаба деза, керттердар, хоадамбеш дар — доакъар долга. Доакъар хуле — доахан а хургда, хIаьта доахан хуле—хургда дулх а, шура а, даьтта а. Доакъарийна эггара дикагIа йола культураш я шоай гIад а тIехьа фийг чIоагIбенна баланза йола хьажкIаши силоса лаьрхIа доакъара бобаши, шекара свекла, горох.

КПСС Центральни Комитет кхайк колхозхошка, совхозий болхлошка, боахамий специалисташкеи кулгалхошкеи, вай башха-дикача юрта механизаторашка:

— дукхагIа дIае дукхагIа хьувкъам луш йола культураш — хьажкIаш, горох, доакъарий бобаш, доаханна доакъарийна шекара свекла, шерагIа леладе уж культураш механизированни хьисапе дIаювлга, царна гIулакх делга, уж чуэцилга, лохбе уж яхарга дIабода къахьегами махи;

(ДIахододар 3-ча оагIо тIа).

Ерригача парте, дерригача халкъа гIулакх—юрта боахам чIоаггIа дегIабоалабар!

Колхозхошка, совхозий болхлошка, юрта боахама специалисташка, Iилмахошка, промышленноста болхлошка, коммунисташка, комсомольцашка, Советски Союза берригача къахьегамхошка КПСС Центральни Комитета даь

кхайкарал

(Йистедоалар. Доладур 2-ча оагIо тIа).

— къовсам лоаттабе 300—500 центнер гектара тIара хьажкIаш а йоахкаш дола гIадамаш, гектара тIара 200—300 центнер силоса лаьрхIа доакъарий бобаш, гектара тIара 200—250 центнер шекара свекла яккхара. Кхоачашде, укх гарггарча шерашка 100 гектар оахама лаьрхIа 75 центнери, хIаьта 100 гектар кхыдолча юрта боахама лаьттанна — 16 центнери дулх доаккхилга.

Новкъостий хьайбаш леладераш! Шун декхар да советски халкъа мамогга дукхагIа бежана, хьакхий, устагIана, оалхазарий дулх, шура, фуаш, иштта кхыйола продукци ялар. МоллагIча даькъе къахьегаш хьайбаш леладер вале а, цо бизза пайда эца беза Iилманна карагIдаьнначох, дикагIбарий опытах, хьегаш дола къаи, дIадода рузкъеи махулла кIезигагIа дохийташ, мамогга дукхагIа продукци яккхара кхомбеш хьисапаца доал де боахама.

Къаьстта терко тIаяхийта еза сиха кхувш долча хьайбашта. Цхьан-шин гектар оахама лаьрхIа хьал а кхеяь паччахьалкхенга шун боахамаша цхьан хьакхал кIезигагIа йоацаш хьакхарч йохкаргйола гIулакх вIаштIехьдаккха.

Боамби, гета, кIомал, коартолаш, баьца дaараш, бешамаш, комсаш лелаераша, свекловичнии чайнии плантацей къахьегамхоша керда доккхий толамаш дахарга хьежаш я Даьхе. Продукце дикал лакх а еш, дIахо дукхагIа яха еза технически культураш, баьца дaараш, плодаш, комараш, иштта комсаш.

КПСС Центральни Комитето декхар оттаду: — хIара колхозе, совхозе гектара тIара 25 центнерал кIезигагIа боамби чуэцаргбоацаш, шекара свекла—200—250 центнер гектара тIара, гета хьоаса — 5—6 центнер гектара тIара, гидуаргий фу—20 центнер гектара тIара, коартолаш — 120—200 центнер гектара тIара, баьца дaараш 250—300 центнер гектара тIара чуэца къовсам лоаттабе.

Советски наьха истола тIа тIехь-тIехьагIа дукхагIа дика баьца дaараш, сомаш, плодаш, комараш, модз хилийтара де мел доагIар дергда вай!

Деза новкъостий! Колхозашеи совхозашеи кхашкара бIаьстан балхаш дIадоладу ха тIакхоачаш латт. Халкъо оалаш да: «БIаьстан дено — шу кхоаб». КПСС Центральни Комитето тIахьех юрташкара механизатораш, беррига колхозхой, совхозий болхлой, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеш, колхозий, совхозий, ремонт еча предприятей кулгалхой а специалисташ а бIаьсти ялат дIаде дика кийчо яра беррига низ тIабахийта, техника дика ремонт е, фу кийчде, дукхагIа Iоа а е, хIаьта дикагIа пайда а эца органически минеральнии удобренеех, толамца чакхдаккха ялат дIадувлгеи, дIайийнача хIамашта гIулакх делгеи, ханнахьа а ца дойташ а ялат чуэца.

ХIара колхозо, совхозо 1962 шера белгалъяьха планаш бокъонца кхоачаш а ергйолаш, иштта хьайбайи лаьттанцареи боахамий продукташ дукхагIа яхара юкъе сийлен дакъа а лоацаргдолаш дола гIулакх вIаштIехьдаккхара де мел доагIар дергда вай, деза новкъостий. Продукци дукхагIа яккхара йоккхий торонаш я ерригача колхозашкеи совхозашкеи. Цу торонех сихагIа пайда эца беза, гаьнарча ханага а ца доахаш, хIанззехьа, укх шера.

Ла мегарг долаш дац колхозашкеи совхозашкеи во ремонт яр, царга дика ца хьажар, механизаторий говзал кIезига хилар бахьан долаш дуккха машинаш болх ца беш латтар. Тракторех, комбайнех, иштта кхыйолча машинех бизза пайда эцараи царна ремонт яраи нийса порядок оттае еза, техника лора ца ерашца, машинаши оборудовании болх ца беш сеца латтийтарашца цIенхаштта къовсам лоаттабе беза. Юрта боахама болхлошта, эггара хьалха механизаторашта хьалхашка латта декхар да йолаш йолча ерригача техниках нийса, лакха овсарле йолаш пайда эцар, хьалха латтача механизаторашкара хьоккхам эцар.

КПСС Центральни Комитето тIахьех партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, колхозий, совхозий кулгалхой, агрономаш, зоотехникаш, инженераш, механизатораш юрта боахама беррига къахьегамхой **майрра тIагIертта дерригача боахамашта, бригадашта, фермашта юкъе хьалха латтарий опыт яхьара, общественни производствана Iилман лардаца кулгал дара.**

ДикагIа йола опыти Iилманна карагIдаьннари балха юкъедахьар, техниках дикагIа пайда эцар— из духхьал шийна ловчча бесса леладу гIулакх дац, из боахама кулгалдеча хиланза даргдоаца хьал да. Совхозий хьалха латтача болхлошта, колхозхошта, дикагIболча механизаторашта карагIдаьннар ерригача коллективага кхоачаргдолаш, хIаьта хьалха латта боахамаш кхаьчача боарамга юкъереи тIехьа латтеи колхозаш, совхозаш кхоачаергйолаш вIаштIехьдаккха деза гIулакх. ДукхагIа хилийта беза маякаш, кхы а чIоагIагIа къаьгга юртбоахама берригача къахьегамхошта цар сердало тергйолаш! ДикагIбарий опыта пропаганда е еза цахаддаш, масса а тайпара, ерригача кхетаергйолаш йолча средствашца.

Iилман болхлой! Кийч а даь майрагIа вIаштIехьдаха лаьттанцареи хьайбайи боахамаш дегIадоаладара керттера дешаш, чIоаггIа новкъостал лоаттаде колхозаштеи совхозаштеи доккхий хьувкъамаш дахара, хьайбай продуктивность лакхъяра, хIара гектар лаьттан тIара дукхагIа продукци яккхара.

ЧIоаггIа юрта боахам лакхбар — из ерригача парте, дерригача советски халкъа гIулакх да. Из лоархIамера вахара декхар кхоачашдара доккха новкъостал де декхарийла ба болхлой, инженераш, техникаш — социалистически промышленноста беррига болхлой. КПСС Центральни Комитето тIахьех болхлой, инженераш, техникаш, конструктораш, промышленни предприятей кулгалхой, совнархозий болхлой **кердача, дикагIа эргаяьха тоаяьча, лакха овсарле йолча юртбоахама машинашта, оатхалашта конструировани елгеи арахецилгеи сихдара, юртбоахама машинаш, оборудованеш, минеральни удобренеш, гIишлон материалаш хьаеш йола керда мощностaш сихагIа болх бе йолаялийтара, юрта боахама заказаш ший ханнахьа кхоачашдара.**

Мехкарча лакхерча а юкъерча а дешара заведенеша хIара шера арахец итташ эзараш юрта боахама къона специалисташ. Царех дукхагIа бараш дика а уйла тIа яхийта а колхозашка, совхозашка болх беш ба, производство дика йовзаш бола организатораш хиннаб, халкъо де а доагIаш сий деш ба, бакъда хIанз а кIезига боахамаш дац вай лакхера квалификаци йола специалисташ боацаш. Цу ханна дукха юрта боахама специалисташ тайп-тайпарча учрежденешка болх беш ба, производствах дIахаьда ба, хIаьта цхьадола дакъа специальностах доаца балхаш деш а да.

Парте Центральни Комитето кхайкарал ду шуга, учрежденешка болх беш болча новкъосташка агрономашка, зоотехникашка, ветеринарни лорашка, инженерашка, техникашка-механизаторашка, экономисташка-организаторашка **халкъа хьалхашкара шоай сийлен декхар кхоачаш а деш юкъарчал доаццаш производстве—колхозашкеи совхозашкеи, бригадашкеи фермаш тIеи болх бе, шоашта ховр а опыт а юрта боахам айбара дIадала тIахьехаш.**

Цхьайолча республикашка, краяшка, областашка, къаьстта целинни районашка, колхозаштеи совхозаштеи дукха эш болхлой, къаьстта квалифицированни кадраш. Центральни Комитето тIахьех городашкара, болхлой поселкашкара кагий нахи мехкарийи колхозашкеи совхозашкеи болх бе баха. Кхашкареи фермашкареи къахьегам — дика а сий долаш а къахьегам ба.

Миллионаш болча наха сийленца кхоачашду шоай декхар, лакхара сакхетам болаш, хьинаре дакъа лоац общественни къахьегаме. Цхьабакъда, колхозашкареи совхозашкареи хIанз а дIабаланза ба лодыраш, шийна чудахьа гIертараш, спекулянташ, халкъа рузкъа лечкъадераш. Болаш ба хIанз а колхозагареи совхозагареи дукхагIа хIама даккха, кIезигагIа болх бе гIерта нах. Хоадамболлаш къовсам лоаттабе беза общества чотах, цIена уйла йолча наьха къахьегама чотах баха гIертача тайп-тайпарча социалистически рузкъа лечкъадерашца, лодырашца.

Ховш да, мел боккха лоархIам бу парте шоай къахьегамах хьахулачунца, продукци дукхагIа арахецарца болхлой материальни безам тIабахийтара принцип лерргагIа кхоачашъяра. ХIанз, юрта боахам кхы а чIоагIагIа кердагIча тайпара айбара декхар кхоачашдеча хана, Центральни Комитето цIаькха а белгалдоаккх, шоай къахьегамах хьахулачунца колхозхой, совхозий болхлой, специалистий материальни безам хилара принцип кхоачашъянза яргйоацаш хилар.

Къахьегамах луш дар лакхдара никъ дика бовзаш ба — из эггара хьалха общественни боахаме дукха продукци йоаккхилга, из дикагIа хулийтилга, единица продукци яккха хьега къа а дIаухийта средстваш а кIезигьелга, общественни рузкъан кхомбелга да. Духхьал цу наькъаца хила деза юртарча къахьегамхошта къахьегамах луш дар лакхделгеи материальни вахара хьал дегIадоаладелгеи. ЧIоаггIа лелаянза яргьяц керттера принцип: **дикагIа къахьегарах, дукхагIа продукци яккхарах — луш дар а дукхагIа.**

Деза новкъостий!

Юрта боахам дIахо чIоаггIа дегIабоалабар — из ерригача парте, дерригача халкъа низашца, советски строя ерригача чIоагIаленца вай кхоачашде деза коммунизма лоархIамера декхар да. Дага доагIалда юрта боахама хIара къахьегамхочоа Iаламате дикача эрсий Iилмахочун И. В. Мичурина дешаш: «Iаламо хьалургда яхаш дагIа йиш яц вай; уж цунгара хьадоахилга — вай декхар».

Вайх, советски наьха сийлен къахьегамах, юрта боахама хIара къахьегамхочун лакхарча сакхетамах, дисциплинах, организованностах тийша да юрта боахама производство лакхъяра дола вай толамаш. ЗIамигача хи тоатолгех доккхий хишц фордаши хиларах тарра, иштта хIара советски саго хьегача къих хьалбуз коммунистически берката кад. ДелаьрхIар кхоачашдара балха тIа дукхагIа инициатива йолаш, тIагIертта хIама хьадеш, маькара, творчески дерзани йолаш, коммунистически хьисапе кердадар, хьалха латтар кхетадеш хила деза.

Юрташка бахаш а къахьегаш а дукха коммунисташи комсомольцаши ба. Юрташкарча партийнии комсомольскии организацей мугIараш тIеххьарча хана дикка дегIадаьхкад, лакхденнад цар хьинар.

Коммунисташи комсомольцаши! Шун моттиг вай мехка тIеххоачам балла юрта боахама продукташ яхара тIехьа къовсам лоаттаберий хьалхарча мугIарашка я. Лакхара идейность а, сакхетам а, организованность а, гIулакх лелалуш хилар а, тIагIертта хIама хьадеш а къахьегама дисциплина чIоагIа йолаш а хилар — цу гIулакхашца белгалбоалаш хила беза коммунисташи комсомольцаши. Кхоачамбоацараштa духьал латташ хила, майрра кагде дерригa къаьнадар, ха яьккха даьннар, хьалхашкахьа дIадахара вайна духьале еш мел дар.

Коммунистически партеи вай турпалерча халкъеи дукха доккхий а чоалхане а декхараш кхоачашде дийзад, дукха халонаш эшае йийзай. ХIанз вай мохк цу тIара коммунизма сийрда наькъаш бIаргагуш йолча лакхаленга кхоачаш айбеннаб. ЦIаккха ца хиннача тайпара кхотаденна а бутув а да ленински парте хьалхленца дог тийшша ший коммунистически тIехьаленга дода советски халкъ.

КПСС Центральни Комитет чIоаггIа тешаш я колхозхоша, совхозий болхлоша, специалисташа, Iилмахоша, промышленноста болхлоша, коммунисташеи комсомольцашеи, берригача советски наха шоай низи хьинари кхо ца деш юрта боахама деррига доакъош чIоаггIа дегIадоаладара, халкъа тIеххоачам балла продукташ яхара де мел доагIар дергхиларах.

Хьинаре къахьега, новкъостий!

Коммунизма коталонга, долле!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

Юрта боахам дегIабоалабар— дерригача халкъа гIулакх

☆ ☆

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

КПСС Центральни Комитета Пленумо ший болх йистебаьккхаб. Юрта боахам дIахо дегIабоалабара боккха лоархIам бола дешаш да цо къоастадаьраш. Колхозашта доал дара гIулакх эргадаккхаро торо хулийтаргья юрта боахама продукташ йоахилга тоаде. Колхоза производство чIоагIъяра доккха новкъостал дергда кердагIа йола техника балха юкъейоалаяро. Техника маьхаш кIезигдаро торо хулийтаргья колхозий экономика чIоагIъе. Парте ЦК Пленумо къоастадаь ужаш а кхыдола а дешаш нийсеи ший ханнахьеи оттадаь да, хIаьта колхозийи совхозийи производства лард чIоагIъяра тIадерзадаь а да, долче колхозхойи совхозий болхлойи вахара хьал тоадара тIадерзадаь а да.

Из деррига а дика кхетаду тха колхозхоша, хIаьта Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашде могаргдолаш а ба.

ХIанз тхоай торонашка хьожаш а бIаьстан балхаш дикагIа вIаштIехьдахара наькъаш лохаш а да тхо. БIаьстан балхашта йола кийчо яь довлаш а латт: юртбоахама техника тоаяьй, дIаде фу кийчдаьд.

В. ПЕТРОВ,
Каргалински районерча «Октябра 12 шу» яхача колхоза агроном.

☆ ☆

Эшача моттиге хила кийча да тхо

Юртбоахама продукташ дукхагIа йоахилга берригача советски наьха керттерча декхарех а лаьрхIа парте хьалхашка оттадаьча хана, юрта боахам айбара шоашкара беркат даргдола талант, инициатива, хьинар долаш бола специалисташ юрташка балха хьехаш парте даь кхайкарал дегаш раьза хинна хьаллоац оаха.

Мари сесаги да тхо. Со—«Сельстрой» треста машинно-прокатни база тракторист-бульдозерист, са сесаг — Грознерча № 3 йолча барзкъаш тегача фабрика швея.

КПСС ЦК мартовски Пленумо советски халкъага даь кхайкарали цу Пленуме Н. С. Хрущева даь къамаьли дайзачул тIехьагIа юрта боахаме балха даха лаьрхIад оаха, хIаьта цига тхоашкара дукхагIа беркат даргхиларах дегаш тийша а да. Юххьанца тхоашта атта хургдоацилга хов тхона. Цхьабакъда, халонаша юхадоахаргдац тхо.

Тхо тешаш да юрта боахама продукташ шортта хилийтара къовсам лоаттабеча наьха мугIараш дебаргхиларах.

В. СТАРОДУБОВ,
А. СТАРОДУБОВА.

Доккхий толамаш доахаш хьайоагIа «Сунжанефть» нефтепромыслови управлене мастера А. Панфилова кулгал ду бригада 1962-ча шера. Планах 300 метр кIоарга буруw тоха дезача 431 метр техад цо февраль бетта. Ханал хьалха кхоачашъергья, йоах мехкдаьттахоша, март бетта план а.

Къаьстта дика болх беш ба буруw деттараш Горлов Григорий, Малашкин Николай, кхыбараш а. Шоай заданеш массаза а тIехкхоачашъю цар.

Сурта тIа: мастера А. Панфилова кулгал ду бригада.

И. Плиева сурт.

Дего хьийха

Юрта боахама деш дола кулгал тоадара дош дувцаш хиннача КПСС ЦК мартовски Пленуме Н. С. Хрущева яь доклади, цу Пленумо баь соцами, дерригача халкъага даь кхайкарали — уж дегаш айдеш дола документаш дийшача сона дагадехар юрта боахаме болх бе ваха. Юрта боахама хьалхашка латта декхараш дайзачул тIехьагIа вай республикерча цхьан колхозе е совхозе трактористалла болх бе вахача сайгара Даьхенна дукхагIа беркат даргда, аьнна. Цудухьа аз заявлени еннай се юрта балха вахийтар дехаш.

Цу деша уйла а яь, нагахьа санна шоай балха говзал юрташка дукхагIа эшаш яле, парте кхайкарал хьал а лоацаш, колхозашка, совхозашка, хьайбаш леладеча боахамашка балха бахара тIахьех аз тхоай района тайп-тайпарча учрежденешка, организацешка, промышленни предприятешка балхаш деш бола комсомольцаши кагирхойи.

М. ТУРАШОВ,
комсомолец, «Октябрьнефта». НПУ телемеханизированни промысла токарь.

☆ ☆

ЛерттIа чакхъяккха жа дахкара кампани

ХьатIакхаьчай жа дахка ха. Жа Iуй вахаре эггара халагIа, лоархIамегIа йола ха я из. Нагахьа санна жа дахкара кампани лерттIа дIахьойя колхозийи совхозийи Iулашка 50 процентага кхоачаш тIакхетаргда жа, е цхьаццайолча хана Iула юкъе дахкаш дола 60 процент жерч хуле шозза гаргга совдаргда уж.

Жерчаша даь Iоахарий унахцIена а долаш хьалкхедар доккха гIулакх да. ХIана аьлча цунга хьежжа мара вIаштIехьдаргдац дукхагIа дулх, тха, промышленносте эша кхыйола бедал яккха жа дебаде.

Колхозийи совхозийи хьайбай боахамашта боккха пайда боалаш гIулакх да вай республике жа кхоабилга. Нагахьа санна царна хьувкхача хIаманна а деча гIулакха а дукхагIа терко тIайохийташ болх вIаштIехьбоаккхаре хIанз боалачул шозза дукхагIа пайда баккха тарлургдар жех.

Укх тIеххьарча шерашка вай республике дикагIа болча жа Iуша дика толамаш даьхад, хIаьта уж толамаш дIа а дайзад кхыча доттагIлен республикашка а. Иштта Шелковской района «Шелковской» жа леладеча племсовхоза воккхагIа волча жа Iуно Эсмухамбетов Наурде массехк шера хIара 100 жийна тIехьара 135—140 Iаьхар кхебаьб. Наурски района Ленина цIерахча колхоза воккхагIа волча жа Iуно Ф. Плотникова—130 Iаьхар, «Терский» совхоза жа Iу волча С. Пасмурне—120—128 Iаьхар, Каргалински района «Октябра 12 шу» яхача колхоза А. Ибакова — 126—131 Iаьхар. иштта кхы а.

Итт шерал совгIа ха яьннай жа дахкийтача а жа лоргача а дика толамаш доахаш Каргалински района Горькеи Менжинскеи цIерахча колхозашка жа Iуша Ф. Верховода, А. Кидерниязова, иштта кхыбараша болх бу. Нагахьа санна вай республикерча кхыболча жа леладераша царгара опыт хьаIома а еш болх боре дукха пайда барггбар юрта боахама.

Жа дахка доладеннача хана денз даьхача толамех гучадаьннар во дац: Грозненски шурий совхозе хIанзале 4313 Iаьхар а беш 3522 жий бахкаьб. Вешта лаьрхIача хIара бIаь жийна тIехьа 112,5 Iаьхар хул из. МагIалбика района «Кавказ» яхача колхозе бахкаьча 1065 жийно 1470 Iаьхар баьб, е хIара бIаь жийна тIехьа 138 Iаьхар. Каргалински района «Октябра 12 шу» яхача колхозе хIара бIаь жийво 121 Iаьхари Коминтерн цIерахча колхозе — 100 жийво 126 Iаьхари баьб. Цу гIулакхо хьахьокх дIахо а дика хьокхамаш хургхилар.

Цхьабакъда, жа дахкара гIулакх лерттIа дIадахьарга хьежжа мара вIаштIехьдаргдац дIадоладаьр дика чакхдаккха. Цудухьа жа леладераша цIаккха мел ца болийташ чакхбаккха беза из болх.

ХIара денна жа дахкара йола кампани боаггIача боараме чакхъяккхара терко е декхарийла ба беррига зоотехнически ветеринарнии болхлой, совхозийи колхозийи директораш, отделеней управляющеш, фермай заведующеш. Масала, цу гIулакха кхоачамболлаш гIожеи, мошеи, концентрированнии доакъар Iалашде, ерригача желашта йоаггIача тайпара ремонт е еза, кхоачамболлаш Iалашъе ева рештакаш, щиташ, иштта кхыйола инвентарь.

Жа дахкача хьалхарча деношка Iоахарех къоастадаь шошоай клеткашка доахкача жена хан-ханнахьа хий меладара, дуача хIаманна чам дикагIа хилийтеи кислотность лохъялийтеи силоса тIехьа аьта, кIаьда тух дехкара болх вIаштIехьбаккха беза.

Жа дахкара кампани лерттIа чакхъяккхара жа Iулашта новкъостала бахийтача наха культурно-бытовой хьалаш а общественни кхачан гIулакх а вIаштIехьдаккха деза доаггIача тайпара.

Жа Iуй бригадаша, сакманщикаша, иштта кхыболча специалисташа шоайла социалистически яхь лелаергйолаш болх лелабе беза. Цу гIулакха лаьрхIа къахьегама листокаш, пенгазеташ арахеца деза. ЛерттIа лелае еза Iодаьча Iоахарий а царна деча гIулакхий а учет.

А. ЖУРБИН,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министра заместитель.

Доазол дехьара

Йоккхий перспективаш

ВАРШАВА. КПСС ЦК Пленума болх йистебалара хьакъехьа беча хоама тIа польски газеташа белгалдоаккх: КПСС ЦК Пленумо массава раьза а волаш нов. Н. С. Хрущева яьча «Коммунизм хьалъяра хIанзара этапи юрта боахама деш дола кулгал тоадара партена хьалхашка латта декхараши» яхача докладах бола Соцам а КПСС Центральни Комитето колхозхошка, совхозий болхлошка, юрта боахама специалисташка, Iилмахошка, промышленноста болхлошка, коммунисташка, комсомольцашка, Советски Союза берригача къахьегамхошка даь Кхайкарал а тIанийцар.

«Трибуна люду», «Жице Варшава», «Глос працы», «Дзенник людовы», «Жолнеж вольности» яхача газеташа язду: новкъоста Хрущева цIаькха а белгалдаькккхар, укх гарггарча хана санна, гаьнагIа йолча хана а юрта боахам дегIабоалабара даькъе КПСС Программа тIа оттадаь декхараш геттара дика кхоачашдулаpгдолаш хилар.

КПСС ЦК Хьалхарча секретара аьлар, юрта боахама хьалхашка латта декхараш кхоачашдара мел эша хьалаш да советски халкъага — низ бола промышленность, хьалха латта Iилма, башха-дика кадраш, яхаш язду «Трибуна люду».

МАГДЕБУРГ. Укхаза ший болх дIахо беш я ГДР ахархой конгресс. Заседанешта юкъе хулача перерывашка ТАСС-а корреспондента къамаьл даьд дукхача делегаташца. «Роте Фане» яхача юртбоахама производственни кооператива (Магдебург яха округ) член йолча Эрна Шорнбурга аьлар, новкъоста Н. С. Хрущева доклад а еш хинна КПСС ЦК Пленум ГДР ахархошта йоккха школа я. Советски Союзагара Iомалу тхо, социализм хьалъяр духьа оахош лоаттабеча къовсама цунгара низаш ийду оаха, аьлар цо.

КПСС ЦК Пленумо, йоах «Юнге Гарде» яхача (Нейбранденбург яха округ) кооператива председатела Герман Денела, шерра перспективаш хьаелл юрта боахам Советски Союзе меттел, вокх социалистически паччахьалкхенашка а, цу даькъе ГДР-е а, дегIабоалабара.

Японо-къулбехьенкорейски реакци барта духьала

ТОКИО, 12 март. (ТАСС). Тахан Токио дIайолаеннай японски къулбехьенкорейскии кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий переговораш. Переговорий цель — японо-къулбехьенкорейски гIулакхаш вIаштIехьдахарца дувзаденна дешаш къоастаделга.

Японо - къулбехьенкорейски реакце баьча цу барта чIоаггIа духьалъяьннай Японе демократически общественность. Къулбехьен Корея тIема режима викалашца Японе правительства еш йола переговораш йохаяр духьа шерагIа къовсам боаржабара халкъага тIахьехам баьб Коммунистически Социалистически партеша.

Тахан Японе кхыча мехкашцарча гIулакхий министерство чуйолча зданена хьалхашка гулбеннаб японо - къулбехьенкорейски переговораш соцаяра тIехьа къовсам лоаттабеча организацей къаман совета викалаш. Совета юкъейоагIача 40 йоккхача профсоюзни объединеней мехка общественни организацейи цIерах цар правительствагара хьадийхар Корея халкъа хьалхара боацача къулбехьенкорейски доал деращца цхьаькха тайпа а гIулакх ца леладелга.

Иззаморг хьадийхад тахан японски правительствагара Японе бахача корейски гражданий ...

Бонно низ бу

ЖЕНЕВА, 12 март. (ТАСС спец. корр.). Герз дIадаккхара йолча 18 паччахьалкхен Комитета балха юкъе дакъа лацар духьа Женеве вена США паччахьалкхен секретарь Дин Раск селхан делкъа хана Лозанне ваха хиннав цига лаьрххIа ФРГ кхыча мехкашцарча гIулакхий министрах Шредерах кхета, аьнна.

ВIашагIкхийттачул тIехьагIа малхбузенгермански кхыча мехкашцарча гIулакхий министра пресс-конференце аьлар, США и ФРГ-еи бизза барт вIаштIехьбаьннаб герз дIадаккхара йолча 18 паччахьалкхен Комитето болх дIаболабаьча хана дувцаргдолча дешашта.

Цунца дувзаденна моттигерча журналистски гIозарашка дувц, Раскаца вIашагIкхийттача хана малхбузенгермански кхыча мехкашцарча гIулакхий министра США паччахьалкхен секретарагара дийхар Малхбузен Германи атомни йоацача зонана юкъеяха декхарийла е а цун герза боарам оттабе а тарлуш йола решенеш комитето тIаэцаргйоаца гIулакх вIаштIехьдоаккхилга, яхаш. Шредера цIаькха а дIайовзийтар Малхбузен Берлина хьакъехьарча деша йола Бонна позици.

Малхбузенгермански кхыча мехкашцарча гIулакхий министра дIадехаш дола уж хIамаш укхазарча журналистски гIозараша лоархI герз дIадаккхара йолча 18 паччахьалкхен Комитета болх, из дIа а болабалалехьа юкъахбаккха безам болаш Малхбузен Германи хилар.

ВАЛЛАЛЦА IУ ВОЛАШ...

М. Вайсборда сурт. ТАСС фотохроника.

ФАШИЗМО ШИЙ ХЬАШТДАР ДУ АЛЖИРЕ

ПАРИЖ, 13 март. (ТАСС). «Ультрас» Алжире яь террористически акташ бахьан долаш селхан цхьан дийнахьа цига вийна 29 саги човнаш хинна 32 саги ва.

Ци хеза волча французски журналиста Андрэ Вюрмсера «Ультрас» Алжире леладеча зуламех «Юманите» яхача газета тIа ше дувцаш язду: «Алжир яхача города улица пхорагIа техача мушах Iоэлла вийна саг улл. Из верзана ва, из ийрча ваькха ва, меражи лергаши дIатийда да цун. Цун дегIа тIа гIолла яздаьд: «ОАС йолаш я».

«Из тIом бац, — язду Вюрмсера. — Из кхыметтел террор а яц. Из я фашизм. Цун дараш санна бIеха гIулакхаш гитлеризма ший мара хиннадац».

КХЕРАМ ТIАЛАТТ А. ГИЗЕНГИЙНА

КАИР, 13 март. (ТАСС). Массазарча Африкаи Азеи халкъий барт-цхьоагIон секретариато кепа теха араяьккхай «Гизенгий вахара кхерам тIатувсаш болча нах боаберий кулгаш соцадар духьа цIаькха а ше оарцагIъяьнна хилар дIахойташ» йола заявлени.

Заявлене тIа белгалду, «Леопольдвилера баьча хоамах, хетаргахьа, мышъяк яха дохьаж дуадаь Гизенга воча хьала тIа хилар. Хьежача лораш та гучадаьннад из вахе тамаш йолаш, селла чIоагIа дегIах дохьаж лета хилар. Сихха лорий новкъостал эш цунна. Цхьабакъда, Гизенгий лор из волча вахийтац Мобутус. Гизенга сина ше тIакхоачаде гIерта доккха зулам дерригача дуненах лочкъаде Мобуту гIортаргхиларах кхера веза».

Тбилиси. Военно-Грузински никъ хьаболалуччa хьахиннай керда майда, гобаьккха ягIаш чуIеча цIеной зданеш, В. И. Ленина цIерахча политехнически института корпусаш а йолаш.

В. Столярова сурт. ТАСС фотохроника.

Маца тоаергья техника

БIаьсти яргйолга а гота ара яргйолга а ховш ханнахьа кхашкарча балхашта кийчо ца йича массаза воча хьала тIа нийслуш хиннаб боахама кулгалхой. Из хиннад укх шера Первомайски районерча Ленина цIерахча колхоза доал дерашта а.

Пхи бIаь гектар совгIа хьажкIаши кхыйола культураши я цу колхозо укх бIаьсти дIаелерхIараш. Цхьабакъда, гурахьа аьха зябь а хIанз лаьтта аха дIаараяла кхоачам хиллал гтрактораш а яц цун.

ХIана йисай Ленина колхоз укх шера селла воча хьала тIа? Цун керттера бахьан да тIехьарча ханналца колхоза керте лаьттача наха цхьанна хIаман уйла а ца еш, хур хургда, хиннар гургда, аьнна бIаьстан балхашта кийчо яра гIулакх тесса дита хилар. Уж нах дукха ха йоаццаш хиннача отчетно-хоржама собране колхозхоша юха а ца хоржаш битаб. Керда нах ба хIанз колхоза керте латтараш.

Цхьабакъда, хIанз колхозе латтача гIулакхашка хьежача алхха дIаяьнна колхоза правлени хинна Iай-хьогI колхоза тIаэттача халача хьала бехке, аьнна, хеталу.

Боккъалдар аьлча, духхьал цхьа правлени хинна Iац цу гIулакха бехке. Колхоз бIаьстан балхашта кийчо ца еш йисара бехке я Сунженски РТС а.

Сунженски РТС-а ремонтни мастерски я колхоза коа. Токарнии слесарнии станокаш, кран-балка, движок, цхьацца-йола кхы эша хIамаш я цу чу латташ. Нагахьа санна Сунженски РТС-о гуррахье а эшаш йола запасни оатхалаш а яхьаш квалифицированни цхьа - ши болхло хьалвахийта хиннавалаpе хIанзале ремонт яь кийча хургьяр колхоза техника. Цхьабакъда, из данзар РТС кулгалхоша. Цар аьлар, шоай трактористаш а тIехьа РТС-е Iойоалае тpактораш. Цхьабакъда, январь бетта а кхы хьалхагIа а Iойига кхо трактор хIанз а ремонт а ца еш латташ я. Гурахь денз колхоза кхаь трактора ремонт яьй РТС-о, царех а шиъ хIанзале еха а еха болх ца беш латт.

Еррига 10—11 трактор я колхоза. Царех хIанз укх сахьате болх беш яраш кхоъ мара яц.

Республика «Сельхозтехника» хьажа еза тIехьа хIана тетт Сунженски РТС-о Ленина цIерахча колхоза трактораш та ремонт елга.

Ховш дац, фу де лерхIаш я цу гIулакха парте Первомайски райком а.

М. ГАДИЕВ.

Безаме вIашагIкхетар

№ 22 йолча Ставропольски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаваьча кандидатаца писателаца Леонид Сергеевич Соболевца вIашагIкхетара хетаяь собрани хилар 13-ча марта саррахьа Грозне, Ленина цIерахча культура Двореце. Геттара дукха нах вIашагIкхийтта из собрани хьайийлар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Чахкиева.

Дош лу доверенни йолча ГрозНИИ йоккхагIа йолча Iилман болхлочоа нов. Шульгана. Цо ювц Леонид Сергеевича биографи, бовзийт цун боккхача лоархIамера болх. — Со тийша я, — йоах цо ший къамаьл чакхдоаллаш, — хоржамаш хулача дийнахьа вай массане а воай Даьхен тешамерча воIа Л. С. Соболева кхадж тоссаргхиларах.

Шоай кандидата тайп-тайпара наказаш а луш собране иштта къамаьлаш дир Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода инженера Самардака, Грозненски № 5 йолча школа директора Исаева, ВЛКСМ Заводской райкома секретара Вайрадяна, писатела Зязикова, нефтемаслозавода воккхагIча оператора Семенихина, пединститута студентка Незировас, Нохч-ГIалгIай АССР писателий союза правлене председатела Ахматовас, тIема даькъа викала Боброва.

Собрани чакхйоаллаш къамаьл дир Леонид Сергеевича Соболева. Советски писателашта хьалхашка латта доккхий декхараш а, СССР Лакхехьарча Совета парламентски группаца доазол дехьа вахача хана шийна бIаргадайнараш а, депутат хиларах тарра, ше бу болх а бийцар Леонид Сергеевича.

Шийх теша а тийша, СССР Лакхехьарча Совета депутата кандидаталла ше оттаварах харжархошта даггара баркал а оалаш, из тешам боаца бе, беррига низ, хьинар тIа а дахийта болх бе дош делар Соболева.

Медпункта болх тоабе беза

Сийлахьа гIулакхаш да лоро дераш. Цо наьха унахцIено лораю, цамогаш хинначоа де доаггIаш дола дарба ду. Цудухьа лоархI вай мехка лора профессех сийлахьа професси.

Из боккхача лоархIамера гIулакх лерттIа дIахьош ва ала йиш яц Пхьилекъонгий-Юртарча медпункта заведующех нов. Ивановх. Медпункте веррига кхо болхло ва. ЛерттIа н. Иванова доал деш хилча, царга дика вIаштIехьбоаккхалургбар медпункта болх.

Бе ца хеташ а тесса а лелабу ший болх н. Иванова. Цамогаш волча сага маха тоха безаш (Иванов фельдшер а ва из цун декхар а да), е кхыдола гIулакх де дезаш хилча, хьакоравоагIаргвац из. Из медпункте хилац, ший квартире а хилац, е ший балха декхараш кхоачашдеш а хилац. Дукха ха йоаццаш, цамогаш йолча А. Ф. маха тоха безаш гIулакх а нийсденна, лехар Иванов. Лехача цхьаннахьа коравнзар. Школе хул из аьнна, цига вахар со. Укхаза, хила-м хул из, хIанз-м вац аьнна, жоп делар.

Цхьабакъда, со хинна дукха ха ялалехьа школе венавар из. Шийга ворхIлагIча классерча дешархочо Мурзабекова ПаьтIамата, хьога хьежаш цамогаш йола А. Ф. улл аьнна доллашехь, баян а лекхаш ваьгIавар Иванов. Баяна ашаро ший дегIа беш бола тоам безагIа хийттаб цунна цамогача сага гIулакх дарал. Каст-каста нийслу цу тайпара моттигаш медпункте. Медпункта лерттIа доал ца дарал совгIа, ший балха декхараш кхоачаш а дац нов. Иванова. Наьсарен районни больнице керттера лор нов. Горчханов хьажа веза медпунктерча гIулакхашка.

Иштта бе-башха ца хеташ леладе мегаргдац къахьегамхой унахцIено лораяра гIулакх.

Ш. АДЖИГОВ.

Ханал хьалха

Грозненски электромеханически завода коллективо хьинар айдаь къахьег семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Къаьстта дика болх беш я нн. Милохинеи Махнушеи кулгалду бригадаш. Хьинаре къахьег дикагIа болча болхлоша Дубаева, Кучерова, Чубкос, кхыбараша а. ХIара дийнахьа производственни заданеш 120—130 процент кхоачашъю цар. Арахеца продукци дика а йолаш, кIезиг а ца йолийташ виъ саго баь болх кхаь саго бе дош деннад парафинировщица Л. Кучеровас кулгалдеча бригада. Ше денна дош толамца кхоачашдеш хьайоагIа из.

ЧIоагIа къовсам лоаттабу завода ерригача коллективо коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара. Цу хьакъехьа йоаржаьча социалистически яхьа юкъе январь бетта дакъа лоацаш 30 процент болхлой хиннабале 1-ча феврале берригаш а бар. ХIанзалца 9 бригада, 5 участка, 2 звеной, цхьан цеха коллективаша коммунистически къахьегама цIераш яьхай.

Яхье баьннараша даьхача толамий итог ю хIара бетта заводской комитетои профсоюзни организацеи, хIаьта хьалхара моттиг яьккхарашта дIа-юха тела ЦIе байракх лу, дикагIбараштa Сийлен грамоташ, ахчани иштта кхыдолеи совгIаташ тел, Сийлен доска тIа боах. Сменах йола заданеш кхоачашъяь цехаш, бригадаш заводе арахецача радиогазета тIа ювц.

Рационализаторийи изобретателийи болх дикагIа вIаштIехьбаккхара завода администраце новаторашца цхьана де дезаш дола хIамаш белгал а доахаш темаш тел. Рационализатораша телаш йола предложенеш коллективо оттаяьча ханна къоастаю. Рационализаторски балха юкъе шерра дакъа лоац завода болхлошеи инженерно-техническии болхлошеи. Верригаш а 101 рационализатор ва, царех 33 инженерно-технически болхло. Рационализатораша еннача 172 предложенех 30 эзар сом пайда луш йола 140 рационализаторски предложени балха юкъейоалаяьй. Завода дикагIа бола рационализатораш ба мастераш Ф. Шепелов, А. Подьячев, Н. Пронин, Г. Данилов, монтажник-бригадир А. Ловчиков, слесарь Г. Лозовцев, кхыбараш а.

Плани тIаийца декхараши сийленца кхоачашдара беррига теркам тIабохийт завода партийни бюрос, цехашкарча партийни организацеша. Бригадашка, цехашка, сменашка беш бола организационно-партийнии массово-политическии болх а цу гIулакха тIаберзабаь ба.

План а тIаийца декхараш а мишта кхоачашду дувц мастераша, завода директора, парте боацача беррига болхлоша дакъа а лоацаш хулача партийни собранешка, заседанешка, партийни бюро, болхлой собранешка. Иштта, 1961-ча шера сентябрь бетта партбюрона хайр завод эшшача тайпара материально-технически Iалаш ца яр цехашкара болх дикка вIаштIехьбаьккха ца хилари номенклатурах продукци арахецара план кхоачашъеш ца хилари долга. Заводеи цехашкеи плани тIаийца декхараши кхоачаш ца дара новкъарле ечунга хьажа комисси йир (председатель нов. И. Пуляев). Завода партийни бюрои партийни собранешкеи отчет йир керттерча йиъ цеха начальникаша, керттерча инженера, директора заместитела, хIаьта балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахара лаьрххIа дола балхаш дир цар.

Цхьабакъда, халагIа дола балхаш дIахо кхы а де дезаш дисар — тIаийца решенеш хIара болхлочоа дIайовзийтар. Цу гIулакха чIоагIа новкъостал дир активо — 40 агитаторо, партийни контрола комиссе чувоагIача 28 саго.

КПСС истори, политэкономи, конкретни экономика Iомаеш 316 саг чу а воагIаш кружокаш я заводе вIашагIъехка. Пропагандистий балхаш ду дикагIа болча инженераша, техникаша, мастераша, масала, Андроникяна, Гарбузова, Позднякова, Путилова, Куценкос, кхыбараша а.

ЧIоагIа новкъостал ду пропагандисташта общественни хьисапе заводе хьайийлача политически дешара кабинето. Цига заведующи ва А. Головатенко, методически совета член — И. Бердичевский.

КПСС XXII-ча съезда решенеш йовзилга вIаши дувзаденна да заводерча, цехашкарча, бригадашкарча, сменашкарча гIулакхашца. Советски паччахьалкхен чурчеи арахьарчеи гIулакхех лаьца хIара бетта цехашка лекцеш еш парте горкомеи райкомеи лектораша.

ХIанз чIоагIа хала да завода коллектива болх бе тоъал оборудовании материалаши ца хилар бахьан долаш. Нагахьа санна уж материалаш тоъал ца хуле 1962-ча шера план а социалистически декхараш а кхоачаш ца деш диса мег. Цу гIулакхага чIоаггIа хьожаш завода администрации партийни организации яле а хIанз а дукха эш уж материалаш.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хургдола ди тIакхоачаш беррига низ тIабахийта къахьег завода ерригача коллективо хоржамашта сийна тIаийца декхараш толамца кхоачашдараи семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяраи.

К. ЛЕБЕДЕВ,
Грознерча электромеханически завода партбюро секретарь.

Дика хоам

ХОРЖАМАШ ХУЛАЧА ДЕНГА

Сунженски нефтепромыслови управлене мехкдаьттахошта юкъе дикагIа йола бригада я мастера И. Холова кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю бригада. Укх шера хьалхарча шин бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй цо.

Шийгара хьокхамаш гойташ къахьег коммуниста Н. Летникова кулгалдеча № 72 йолча установка коллективо. Дукха ха йоаццаш бийса яхача хана № 71 йолча скважинера доагIа мехкдаьтта сецар. Нефтепромысла коллективо шоашта задани яларга а ца хьежаш, сихха цига де деза балхаш дир оператораша Лямзин Александра, Кучеров Виктора, Самойленко Александра. Парафинах цIен а яь, дукха ха ялалехьа скважина болх бе йолаялийтар цар.

«Малгобекнефта» НПУ шоллагIча промысла коллективо дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, шера план 5-ча декабреи квартальни план СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денгеи кхоачашъе декхар тIаийцад бригада коллективо.

Б. АЛЕКСАНДРОВ.

КЕРДА ПРИБОР

Юкъереи лакхереи давлени мелий ши-шегIа дIаяздеш йола монометраш ца хилар бахьан долаш хIанзалца де вIаштIехьдоацаш хиннад кIедж етташ мехкдаьтта доалача скважинашка давлене хадданза бустам бахара балхаш. 700 атмосферага кхачалца йола давлени ши-шегIа дIаязъеш йола монометр хьаьй хIанз Грознерча инженераша-мехкдаьттахоша коммунисташа Моркарьян Тигранеи Портовой Петреи. Баьча тохкамо хьахьекхад из прибор дика болх беши дуккхача маьхереи хилар.

«Октябрьнефта» 23-ча участка механически мастерске вIаштIехьдоаккхаш да уж монометраш дукха а арахецилга.

М. ЛЕВИН,
инженер.

ЛадувгIа радиога

15-ча марта: 6.40 — юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — «Сердало» газета обзор; 8.45 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.00 — нохч-гIалгIай ашараш; 16.25 — «Укх шера хьалхара кхадж тосс цар» — кагирхошта передача (гIалгIай меттала); 16.40 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.50 — «Французски къахьегамхоша йоах: фашизм чакхъяргьяц» — беседа (нохчий меттала); 17.05 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.20 — «Парте тkъаь шоллагIча съезда решенеш вахара юкъе йоалаю» — промышленноста болхлошта передача (нохчий меттала); 17.35 — ашарий антракт; 17.45 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.00 — передовой опыта радиошкола (эрсий меттала); 18.30 — юртбоахама болхлой заявкех концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа.

Хьалха латтарий экран.

18.02 — Кердача болама наькъ тIа. Сунженски района парте XIX съезда цIерахча опорно-хьоккхама колхоза доярках передача; 18.12 — «Къахьегама совгIат» — документальни фильм; 18.22 — дояркай концерт; 18.52 — «Цхьан безама истори» — спектакль оттаю офицерий ЦIен самодеятельни театральни коллективо; 20.52 — телевизионни кердадараш (нохчий меттала); 21.07 — передачай программа; 21.10 — художественни фильм: «Iаьржача форда тIа».

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре Йоккха зал — **«Человек амфибия».** Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

3Iамига зал № 1 — **«Человек амфибия».** Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

3Iамига зал № 2 — **«Человек амфибия».** Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

3Iамига зал № 3 — **«Человек амфибия».** Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 8.15.

«Родина» яхача кинотеатре «Человек амфибия». Долалу: 8.45, 10.30, 12.20, 2.10, 4, 5.50, 7.40, 9.30.

ДIаьхдаь сеанс — **«Сийлахьча Мале тIехье».** Долалу: 9.30.

Город Грозне, Пионерски улицагIа 53, вахача **Панкин** Борис Степановича суде деннад Лугански областа Ново-Псков города, газопровод № 1, яхаш йола **Панкина** Нина Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, Заводской района кор. 96, кв. 2, вахача **Есауленко** Николай Николаевича суде деннад город Грозне, Орджоникидзе проспект кор. 60, кв. 53, яха **Есауленко** Алла Михайловна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Заводской района халкъа суде.

Город Грозне, Грозненски поселке, Турбинная № 78, яхача **Онищенко** Алла Максовнас суде деннад г. Грозне, Грозненский поселке ул. Турбинная 78, вахача **Онищенко** Сергей Сергеевичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча суде.

Город Грозне, ул. Горьке 10, яха **Глацкая** Зинаида Васильевнас суде деннад г. Грозне, ул. П. Лумумбы вахача **Глацки** Владимир Евгеньевичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15, **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05035. Заказ № 1555.